

SZÍNHÁZI UJSÁG

A „DEBRECZENI SZEMLE“ KÜLÖN KIADÁSA.

Ára 10 fillér

Szerkeszti és kiadja: SZATHMÁRY ZOLTÁN

Ára 10 fillér

A magyar nemzet hőskora

Igen, így fogják emlegetni a huszadik század második évtizedét. Mert soha nagyobb, dicsőbb nem volt a magyar, mint a most folyó háboruban

Mikor Árpád honalapító véres küzdelmeit vívta, mikor Budavárt a magyar a török ellen — megvette, mikor Rákóczi kuruczai küzdöttek, sőt még a szabadságharcz idejében is, olyan korszakokat élt keresztül a nemzet, a melyekben mindennapi foglalkozás volt a hadakozás. Az idők folyamán egy kicsit kalmárkodott, némi nemű kézi mesterséget, olykor kézi művészetet űzött a magyar, de egyébként napirenden voltak a háborúk melyek egymást váltogatták olyan gyorsan, mint ahogy most az inggallérunkat váltogatjuk s volt olyan háború, a mely a végeken egy emberöltő ideig is eltartott.

A huszadik század embere azonban csak a mesékben, később a középiskolai történelemben hallott a háboruról, s egész az új század első évtizedének végéig csak messze földön, vadidegen nemzetek által folytatott háboruról olvasott az újságokban, a reggeli kávéja, vagy a délutáni kapuczinere mellett.

Rendes sorkatonaságunk élén tábornokok állottak, akik ugyanilyen módon ismerték a háborút s nagygyakorlatok puskaporán kívül egyéb löport sohasem szagoltak.

Ellenben vagy 50 esztendőn keresztül neki-lendült kereskedelmünk, iparunk, földművelésügyünk, modern utakon haladt a tudományunk, művészetünk valamennyi ágában.

A katonaságunk is szép rendben izmosodott a maga hatalmas szervezetében s hogy nagyon okosan és a modernség fogalmának megfelelő — módon, azt most tapasztalhatja valamennyi ellen-ségünk.

Ez utóbbi nem is olyan meglepő, a muszkán kívül senki előtt. Ellenben ámulva látja, tapasztalja a világ, keservesen érzi az ellenség, hogy a mi fiatal mágnásaink, országos képviselőink, előkelő hivatalnokaink, földbirtokosaink, kereskedőink, iparosaink, köztük ipari munkásaink, mérlegképes könyvelőink, bankfiaink, íróink, zené-

szaink, színészeink, festőink, földművelőink s vala mennyi rétege a társadalmi rendnek, olyant is tud, amit voltaképen soha se csinált, a minek a véghezvitelére egyikük se gondolt.... Vért ontani, halált osztani az ellenség soraiban.

A tömegérzésnek egy olyan produktumát szolgáltatta a világtörténelem számára a magyar nemzet, amely »teljesítmény« hogy katonai kifejezést is használjunk, ámulatba ejtette a világot.

Azt a világot, amely csak most ismerte meg a magyart, de ámulatba ejtett bennünket is, akik soha se hittük, hogy harczi babérral a homlokunkon kerülünk, csendes polgári foglalkozásunk — mellől elszólítva, a történelem ítélőszéke elé.

S—r.

DONOGÁN ÉS SOMOSSY
DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZÁR.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehér-nemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK. ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS.

Dal.

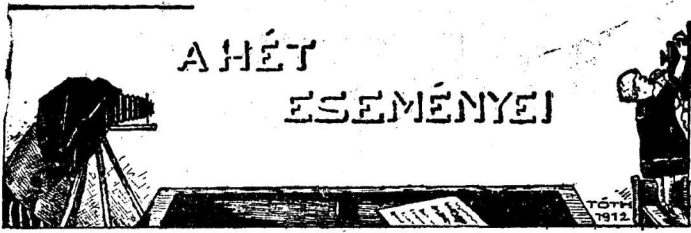
Írta: HELTAI JENŐ

I.

Tavasza vala... ezernyi kis virágnak
Kelyhéből ömlött illatár reánk.
Csendesen suttogtak a faágak
S mi mindketten oly boldogok valánk.

S hogy jött a tél... csupasz lett a fa lombja
És elhullatott minden levelet,
A hólepel, mely a tájat bevonta
Szerelmünknek is szemfedője lett.

A DEBRECZENI MARTIROKAT még az ég is megsiratta a héten, a bombamerénylet egy éves évfordulóján. Szakadó esőben ment ki a kegyelet-érzésű közönség a róm. kath. temetőbe, a derékba tört pályájú, kedves emlékü Csath Sándor dr. és Slepkovszky János püspöki titkár sirjához. Ugyanott megemlékeztünk Jackovits Mihály vikáriusról is, akit meg a dorogi hívei kerestek fel nyugvó helyén.... A vérzivataros háboru-zavaros hangulatai közt, kenyérgondok közepett, mikor minden családnak van kiért remegnie, mikor olyan sok magyar családra szakadt a gyász, mikor tizezrek feküsznek az ország kórházaiban, sokan viaskodva a halállal, őszinte együttérzéssel öltözött ünnepi köntösbe a lelkünk, mikor a magyarság ellen támadt szláv-veszedelem első három áldozatának szenteltünk egy napot, a hazafias kegyelet oltárain tüzet gyújtva a csöndes emlékezetnek. A martirok sirjain még az őszi haraszt feküdt csupán, az alvó természet még nem hintette tele a sírokat virággal... De fog még virág fakadni az őszi hervadás helyén. s talán akkor virágosabb lesz a kedvünk is...., mikor fejét veszi a magyar vitézség a szlávveszedelem vést, pusztulást sziszegő kigyójának s mikor a vértanuk vére megfogja termékenyíteni a szent magyar rögöket.... Hogy így adná a magyarok Istene!!!!.....

AZ ÉLET még is csak fölszínre dob olyan jeleneteket, a milyenekhez hasonlót idáig csak olyik Jókai regényben, vagy valami klasszikus — költői elbeszélésben olvashatunk.... Mióta olyan gyakorta vonul ki temetési menet a Hatvan-utca »Hősök temető-jébe, sokaknak feltűnt, — hogy minden sirra egyforma koszoru kerül, Nem virág üzletből való, nem is virágáros asszonyok keze által kötött, de azért formás, fehér és piros papiros rózsákkal diszitett fenyő galyakból formált koszoruk.. Neked is feltűnt talán édes olvasóm s nekem is.... És én utánna jártam.... Hát bizony ezeket a koszorukat minden temetés alkalmával egy és ugyanazon cselédleány adta fel a halottas kocsi kocsisának a város alatt. Pontosan annyi koszorut hozott ki egy nyaralóból, a hány halottat vittek a hősök temetősorjába.... És megtudtam hogy ezeket a koszorukat egy kedves uri asszony Simkovits-né kötözteti.. Koszorukat fon egész nap a kertjében levő fenyvesek ágaiból s miután virág nincs, színes papírosból formálja a rózsákat. Egész raktára van minden délutánra ilyen maga gyártotta koszorukból. A cselédjét pedig kiküldi, mondván neki: Nézd meg szolgám, lelkem, hány a halott hős katonák száma! És aszerint, a mint három, négy, vagy öt, ugyanannyi számú koszorukat küld ki a kocsisnak... A nevét nem iratja ki az ujságba. Sőt a poétikus cselekedetét igyekszik eltagadni s bizonyára jobban szeretné, ha az

soha napfényre ne jönné.... Ugye furesza az ilyesmi a mai században. Talán nem is így kellett volna kezdeni at őrtenefemet? Hanem úgy, mint valami mesét.... Hol volt, hol nem volt, talán igaz se volt... Pedig hát igaz. Hogy a magyar katonák istene áldja meg annak a jó asszonynak a jószágos lelkét.

MÁTYÁS NAPJA azt igazolta, hogy a magyar földmives nép időjárásbeli tapasztalatai bizony-bizony vannak olyan tudományos alapokon állók, mint a meteorologiai jelentések. A magyar paraszt, amelyiket most majd csak megtanuljuk becsülni, s amely haderónk színe-javát adja, — úgy tartja, hogy ha Mátyás jeget, havat talál elolvasztja, de ha tavaszias időt talál, bizony csak visszavarázsolja a telet. Hát most hozott is hideget, sőt havat is. Lehet egyébként, hogy a hideg lesz tartósabb a frissen esett hónál s csak azért hozta Mátyás, hogy nekie mindenképen igazsága legyen.

HALASSY MARISKA kiváló művészetének érettsége, kiforrottsága egyre szemtetünőbbé válik. Az elmúlt héten, még bennünket, az ő készségeit értékelni tudókat is meglepelt két komoly formájú alakításával. Ofeliát játszotta a Hamlettben s alakításán annyi klasszikus szépség, szingazdság ragyogott, szellemi előkelőségének finomságai olyan tökéletesek voltak, hogy szinte oda kívántuk a Nemzeti Színház szinpadai deszkáira ugy ezt a kiváló személyesítést Schakespeare hatalmasan megkonstruált nőalakjának. — Másnapon meg Rózsit játszotta ugyancsak tökéletes művészetel. Az egyik sirásó szerepében (a másikat törölte a rendező) Várnay László nagyon értelmes, sokoldalúsága révén megbecsülhetlen színésznek bizonyult Hamlett temetői jelenetében s a király szerepében Turay Antalnak voltak sikerült jelenetei. — Örvendetesen tapasztaltuk egyébként, hogy a közönség a klasszikus színházi esték iránt dicsérendő érdeklődéssel viseltetik.

SCHAKESPEARE ESTÉT rendezett az egyik vidéki színház. Ekkor történt, hogy az egyik ujságíró megszölitotta a szinigazgatót.

— Lássá szinigazgató ur, jó lenne a jövő héten is Schakespeartót adni valamit.

— Ugyan, hiszen a közönség beleunna a sok klasszicitásba!

— Nem is eme szempontokból mondom. Hanem, mert ha történetesen Schakespeare megfordult volna a sirjában, a jövő héten megint visszafordulna a repriznél s nyugodtan aludhatná a hátán tovább síri álmait...

DEBRECZENI JENŐRŐL, a debreczeni gázgyár igazgatójáról megemlékeztünk a multkoriban, révén ama hősi vitézségének, amelynek maradó nyoma marad a háboru debreczeni vonatkozású krónikájában. Őszinte részvétellel értesültünk azóta arról, hogy a derék debreczeni főhadnagy részt vett a tűzkeresztség után a vészkeresztelőben is és megsebesült. Ugyanakkor szállí-

tották pedig a munkácsi kórházba, mikor oda érkezett a számára a Vilmos német császár vaskezesztje is. Tudomásunk szerint ez az első vaskezeszt, amelyet debreczeni katonatiszt mellére tűtek eddig. (De hogy lesz több is, bizonyosak vagyunk róla.) Igy történt, hogy mikor Debreczeni Jenőt elhalmozták részvétnyilvánításokkal, mellékelni kellett azokhoz a gratulációkat is. Ami elég furcsán hangzik, de annál örvedetesebb.

IDEGEN PÉNZEK Debreczenben. Mennél tovább tart a háboru, a szövetséges katonák révén annál több idegen pénz kerül Debreczenbe. A német márka ugyszólván forgalomképes lett s nagyobb kávéházakban, kereskedésekben nem jöhet zavarba a »német sógor«, ha német pénzzel fizet. Orosz pénz is jócskán került Debreczenbe a fogoly katonák s egyik-másik ruténáruló révén. Persze orosz pénz csak a bankok váltanak be korlátolt mennyiségben. A napokban egy olyan két koronás ezüstpénz is került forgalomba, amelyet senki sem ismert és nem is akart elfogadni. Pedig ez a pénz voltaképen a monarchia pénze. Keyesen tudják ugyanis, hogy a monarchiához tartozik politikailag a Lichtensteini nagyhercegség, mely a maga 10—12.000 lakosával a mi pénzünket használja, de az uralkodó herceg dombornyomású képével és »Klar und fest« körirattal. Ezt a kétkoronást a nagyhercegségből sorozott 200—300 katona valamelyike hozta Debreczenbe s bizonyára nem gondolta volna, hogy annak forgalomba hozása olyan nehézségekbe fog ütközni a hajduság fővárosába.

Közgyűlési hirdetés.

Mégegyszer felhívjuk a »Debreczeni Szállodások, Vendéglősök, Kávésok és Koresmárosok Ipartársulatának összes tagjait

a *Royal szálloda fehértermében*

1915. évi márczius 8-án délután 4 órakor tartandó évi rendes közgyűlésére.

Elnökség.

A CSOKONAI KÖR mult évi pályázatai meddők lettek. Bebizonyosult a latin bölcselkedés igazsága, hogy fegyverzaj közepett hallgatni szoktak a muzsák. A kötött tárgyú szépirodalmi pályázatokkal meg épen kevés szerencséje van a körnek, a hortobágyi poézis egyetlen valamire való versiró lantját sem szólaltatta meg a Lőfkovits Artur 300 koronájáért. Holt bizonyos azonban, hogy az ujonnan hirdett háborus tárgyú pályázatokra annál több lesz a reflektáns. Hiszen ha háborus a kenyerünk, a gondunk, az örömmünk és az álmunk, miért ne legyen háborus a poézisünk is. Viszont azoknak is igazságuk van, akik a háborus novella- és versírás ellen szállaltak fel a fővárosi redakciókban s akik azt mondják, — hogy a mondva csinált háborus novelláknak, ka-

tona-történeteknek annyi közük van az irodalomhoz és művészetekhez, mint a polgármester úr Lajos hajdujának a 42 centiméteres kaliberű ágyuk öntéséhez. Sőt a debreczeni közönség — mintha jobban látogatná a színházakat azóta, mióta az aktuális tárgyú ujdonságok lekerültek a műsorról. Ellenben még Schakespearnél is megtalálta valamelyik este az aktualist, mikor Hamlett sirásója azt mondta, hogy a dán királyfiit azért küldték Angliába, mert a sok bolond közt ott fel se tűnik az örültsége.

A NAGY HÁBORU IRASBAN ES KEPBEN. Ezen a czimen legközelebb egy nagyszabású füzetes vállalat indul meg, amely a most folyó háborut fogja ismertetni nagy vonásaiban, ép úgy mint érdekesítő és izgató epizódjaiban. — A munkát a mi hadseregünk és a szövetséges német hadsereg legkiválóbb szakirói írják, akik a hivatásukból merített világos megértés és megítélés fonálán mély bepillantást fognak nyújtani a háboru lefolyásába. A könyv a nagyközönség részére készül, amely áhitozza a világdöntő események hiteles megismerését és a mely bizalommal fogadja majd ezt a munkát, melyet a leghivatottabbak a magyar közönség számára alkotnak. — A nagy háboru irásban és képbén című munka nemcsak hiteles és amellet mindenki által megérthető, kitűnő szövegével, hanem rendkívüli képdiszével is elsőrangú irodalmi emléke lesz a nagy időknek. Szemtanuk adatai alapján megfestett kb. 100 nagyalaku szines és egyéb csatakép mint külön műmelléklet, továbbá kb. 1000 eredeti harctéri fényképfelvétel, madártávlati és egyéb térképek, a csaták lefolyását magyarázó tervrajzok stb. fogják a munkát nemcsak diszíteni, hanem illusztrative magyarázni is. A munka két vaskos kötetben, 800 oldalnyi terjedelemben jelenik meg az Athenaeum kiadásában és könnyebb megszerzés céljából ötven füzetben is kapható lesz, füzetenként 40 fillérnyi árban.

Ártatlan zsuzsi.

Des Aubrais báró, magán tudor	— — — —	Kemény Lajos
Delfine, a felesége	— — — —	H. Serfőzy Ete
Jaquelin) a gyermekei	— — — —	Járay Böske
Hébert)	— — — —	Tihanyi
René Boislurette, hadnagy	— — — —	Darrigó Kornél
Poumarel, illatszergyáros	— — — —	Várnay László
Susanne, a felesége	— — — —	Teleky Ilona
Charancey, magntudós	— — — —	Turay Antal
Rose, a felesége	— — — —	Füredy Ilonka
Alexi, főpinczér	— — — —	Kassay Károly
Emil, piccoló	— — — —	With Böske
Piccoló	— — — —	Horváth Katicza

Milliárdos kisasszony.

Stauley Ross	— — — —	Turay
Betsy leánya	— — — —	Teleky Ilona
Harmath Evi masamód	— — — —	Szentgyörgyi Márta
Poviczka Masa	— — — —	Füredy Ilona
Bolesláv herceg	— — — —	Tihanyi
Basaréti Barnabás	— — — —	Balázs
Véry Ákos	— — — —	Darrigó Kornél
Fiengenbaum képviselő	— — — —	Várnay László
Turteltaub Izidor	— — — —	Kassay Károly
Eszti szobaleány	— — — —	Madasné
Vatson tornatanár	— — — —	Köszegi

TÖRLEY
TALISMAN · CASINO · RÉSERVÉ

APOLLO
MOZGÓSZÍNHÁZ

Szombaton és Vasárnap
3, 5 és 7 órakor fél, 9-kor rendes helyár

Gyermek-délután

Kék egér.

Vigjáték 4 felvonásban.

Kitünő kíséző műsor.

Alföldi Takarékpénztár Debreczenben.

Piacz-utca 16. szám. (Saját palota.)

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-állomány nyolczmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal

ÜZLETÁGAI: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltóleszámitolás, törlesztés és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdéi megbízások, hitelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áruaktár. Safe-deposit (magánletét pénztár.)

Affiliált intézetek: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospércs.

Villamos bevezetések

motorok, esillárok javítások
mélyen leszállított árban —

Földvári Mórnál

Széchenyi-utca 55.

Telefon 168.

Nem fáj a feje másnap ha

„LITKE” pezsgőt iszik.

Külsőleg és belsőleg egyaránt legbiztosabb hatású házszer a

Próbaüveg 40 fill

PALMA

Kapható: **Dr. SZELÉNYI ÁRPÁD**

gyógyszerésznél

Debreczen, Piacz-utca 30. szám.

Meghívó.

A Debreczeni Kölcsönös Segélyező-Egylet

mint szövetkezet

XXXI-ik Rendes Közgyűlését

1915. évi márczius hó 7-én d. e. 10 órakor

tartja a Kereskedő-Társulat disztermében, melyre a tagok tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Igazgatói jelentés, zárószámadások betérjesztése.
2. Felmentés megadása és a haszonfelosztás feletti határozathozatal.
3. A XXXII-ik évt. megalakulása és a felszámoló XXII-ik évtársulat főlszámoló-bizottságának választása.
4. Alapszabályok módosítása 8, 11—13, 16—19, 43, 44, 48. §§-ainak.
5. A kilépő igazgatósági és felügyelő bizottsági tagok és egy póttag választása.
6. Esetleges indítványok (14 nappal előbb beadva.)

JEGYZET: A zárószámadások az intézet helyiségében a tagok által megtekinthetők.

A közgyűlésen való szavazat módját a 31. és 32. §§-ok állapítják meg.

Az igazolványok legalább 2 nappal a közgyűlés előtt a szövetkezet helyiségében adatnak ki, ugyanakkor a meghatalmazások is bemutatandók.

Thaisz Arthur könyv és műnyomdája Debreczen Piac-utca 7.